

Ideiglenes intézkedés új utakon

Angyal Zoltán*

Az ideiglenes intézkedés régóta ismert jogintézmény, alkalmazására az Európai Unió Bíróságának eljárása során is lehetőség van. Az elmúlt években egy új tendencia bontakozott ki az ítélkezési gyakorlatban. Egyrészt kötelezettségszegési eljárásokban is sor került ideiglenes intézkedések alkalmazására, másrészt azok nem teljesítése miatt kényszerítő bíróságot is kiszabott a luxembourgi ítélkező testület. A tanulmány ezeket az ügyeket vizsgálja és von le belőlük következtetéseket.

Kulcsszavak: Európai Bíróság, ideiglenes intézkedés, kényszerítő bíróság, kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek

Interim measure on new roads

Interim measure is a long-established legal instrument and can also be used in proceedings before the Court of Justice of the European Union. However, a new trend has emerged in recent years. On the one hand, interim measures have been used in infringement proceedings and, on the other hand, the Court of Justice has imposed penalty payment on Member State in several cases in order to enforce them. The study examines these cases and draws conclusions from them.

Keywords: European Court of Justice, interim measure, penalty payment, actions for failure to fulfil obligations

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2021.5.1452>

1. Bevezetés

2017 és 2021 között az Európai Bíróság öt tagállami kötelezettségszegés miatt indult eljárásban rendelt el ideiglenes intézkedéseket, amelyből két ügyben került sor került – a végzések megszegésének szankciójaként – kényszerítő bíróság kiszabására is. Az ideiglenes intézkedések ilyen eljárásokban történő alkalmazása teljesen szokatlannak és újszerűnek tekinthető, kényszerítő bírósággal való kombinációjuk pedig egy új ítélkezési gyakorlat megszületésének minősíthető. Némiképp zavarba ejtő lehet az a tény, hogy valamennyi ügy egyetlen tagállamot érintett, továbbá az is, hogy az egyik ügy egy tagállam kontra tagállam típusú kötelezettségszegési eljárás volt.

Az ideiglenes intézkedés régóta ismert jogintézménye a klasszikus polgári eljárásjognak. Ahogyan arra Wopera Zsuzsa is utalt, már a kilencvenes években is

* Habilitált egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Európai és Nemzetközi Jogi Intézet.

számos kutatás folyt Európa szerte ebben a témában.¹ Az egyik ilyen projektben résztvevő kutatók arra a megállapításra jutottak, hogy az elmúlt évtizedekben, ezek a különböző elnevezésű, de hasonló funkciót betöltő ideiglenes intézkedések Európa-szerte rendkívül fontossá váltak a hatékony igazságszolgáltatás biztosítása érdekében.²

Amennyiben tágabb értelemben közelítjük meg az ideiglenes intézkedések fogalmát, akkor megállapíthatjuk azt is, hogy alkalmazásukra az Európai Unió egyes intézményei is jogosultak. Ideiglenes intézkedések mind az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság), mind az Európai Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) eljárása során elrendelhetők. A Bizottság eljárásai nem képezik e tanulmány tárgyát, ezért itt csak annyit jegyzek meg, hogy a Bizottság az egyes tagállamokat érintő eseti döntést eredményező eljárásai során alkalmazhat ideiglenes intézkedéseket. Jelen kutatás tárgya a Bíróság által alkalmazott ideiglenes intézkedések, azoknak is csupán egy viszonylag szűk, ugyanakkor rendkívül aktuális területe.

Általánosságban elmondható, hogy a Bíróság vonatkozásában az ideiglenes intézkedés célja a valamely uniós intézmény, szerv vagy hivatal által hozott, keresettel megtámadott jogi aktus végrehajtásának felfüggesztése, vagy a felet fenyegető súlyos és helyrehozhatatlan sérelem bekövetkezésének elhárításához szükséges más ideiglenes intézkedés meghozatala.³

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 279. cikke szerint az Európai Unió Bírósága az elé terjesztett ügyekben bármely szükséges ideiglenes intézkedést elrendelhet. Ez az általános felhatalmazás minden Bíróság előtti eljárásban alkalmazható. Az ítélkezési gyakorlatot áttekintve azonban megállapítható, hogy az ideiglenes intézkedések elrendelése a Bíróság viszonylag ritkán alkalmazott döntései közé tartoznak, és voltak olyan eljárások, amelyekben egészen a közelmúltig lényegében elképzelhetetlen volt az alkalmazásuk. Ilyenek az általam vizsgált tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránt indult ügyek. 2017-ben született meg a Bíróság első olyan végzése, amelyben egy tagállammal szemben zajló eljárásban ideiglenes intézkedésekről döntött. Ezt követte az elmúlt években néhány hasonló döntés, amelyek kivétel nélkül egyetlen tagállamot,

---

¹ Wopera Zsuzsa: Az ideiglenes intézkedés elmélete és gyakorlata a polgári eljárásjogban. PhD értekezés. Miskolc, 2001., 6.o.. A témához lásd még: Wopera Zsuzsa: Az ideiglenes intézkedések a Brüsszeli Egyezmény 24. cikkére vonatkozó Európai Bírósági joggyakorlat tükrében, in: Magyar Jog 2001. 12. szám 743-752. o. ; Wopera Zsuzsa: Európai körkép egyes államok polgári eljárásjogának ideiglenes intézkedéseiről, in: Jogtudományi Közlöny 2001. 5. szám 213-222. o.; Wopera Zsuzsa: Hatékony jogvédelem a magyar és az Európai Unió polgári eljárásjogában - Az ideiglenes intézkedés - Bíbor Kiadó, Miskolc, 2007.

² Jens Grunert: Interlocutory Remedies in England and Germany: A comparative perspective, In: Civil Justice Quarterly, Vol. 15. January 1996. Sweet and Maxwell 18-43. o

³ Lásd még: Peter Oliver: Interim Measures: Some Recent Developments, *Common Market Law Review*, Volume 29, Issue 1 (1992) pp. 7 – 27; Alec J. Burnside - Adam Kidane: Interim Measures: An overview of EU and national case law, *Antitrust Case Laws e-Bulletin*, <https://www.concurrences.com/en/>, N°86718; Guus Borhardt: The Award of Interim Measures by the European Court of Justice, *Common Market Law Review*, Volume 22, Issue 2 (1985) pp. 203 – 236

Lengyelországot érintettek.

A tanulmányban arra keresem a válaszokat, hogy egyrészt milyen szabályozási alapjai vannak az ideiglenes intézkedéseknek az uniós jogban a Bíróságot érintően; másrészt milyen ügyekben és jogi érvrendszer közepette került sor kötelezettségzegési eljárásokban azok alkalmazására; továbbá arra, hogy miért ezekben az ügyekben és adott tagállammal szemben történt ez meg; végül milyen következtetések vonhatók le a vizsgált jogesetekből. A tanulmány kutatási módszereit tekintve ötvözi a leíró, jogesetelemző és összehasonlító módszereket.

2. Az ideiglenes intézkedések szabályozása az uniós jogban

2.1. Szerződések Az EUMSZ 279. cikke szerint az Európai Unió Bírósága az elé terjesztett ügyekben bármely szükséges ideiglenes intézkedést elrendelhet. Ez a rendelkezés képezi az alapját a tanulmány által vizsgálandó ideiglenes intézkedéseknek. Meg kell azonban jegyezni, hogy amennyiben tágabb értelemben közelítjük meg a kérdést, akkor a Bíróság számára rendelkezésre álló ideiglenes intézkedéseknek még három másik csoportját is megkülönböztethetjük. A második kategóriába sorolhatjuk a megsemmisítés iránti eljárásban alkalmazható azon rendelkezést, amely szerint a megsemmisítés iránt benyújtott kereseteknek nincs halasztó hatályuk, azonban a Bíróság elrendelheti a megtámadott aktus végrehajtásának felfüggesztését, ha a körülmények alapján azt szükségesnek tartja.⁴ A harmadik csoport egy speciális területre vonatkozik. A Tanács, a Bizottság vagy az Európai Központi Bank által elfogadott olyan jogi aktusok végrehajtásának Bíróság általi felfüggesztésére, amelyek – az államokat kivéve – a jogalanyokra vagyoni kötelezettséget rónak.⁵ A negyedik esetkör az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződéssel kapcsolatos különös rendelkezések.⁶

Az általam vizsgált EUMSZ 279. cikkéről előzetesen annyit kell megjegyezni, hogy ez a rendelkezés már szerepelt az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződésben, az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződésben, valamint az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződésben is.⁷ A jelenleg hatályos szöveg évtizedek óta változatlan tartalommal található meg korábban az Európai Közösségről szóló szerződésben,⁸ majd a lisszaboni módosítások után az Európai Unió működéséről szóló szerződésben.

Az EUMSZ 279. cikk szerinti ideiglenes intézkedés lényegében egy generálklauzula, amely felhatalmazza a Bíróságot, hogy bármilyen folyamatban lévő eljárásban határozzon a szükséges ideiglenes intézkedésekről. Így arra sor kerülhet – egyebek mellett – előzetes döntéshozatali eljárásban vagy tagállami kötelezettségzegés megállapítása iránti eljárásban is.

⁴ EUMSZ 278. cikk

⁵ EUMSZ 299. cikk

⁶ Lásd az EAK-Szerződés 157. és 164. cikkeit.

⁷ Lásd a Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó szerződés 39. cikkét, az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés 158. cikkét, valamint az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó szerződés 186. cikkét

⁸ Lásd az EKSZ korábbi 243. cikkét

2.2. Alapokmány. Az EUMSZ meglehetősen rövid rendelkezését az uniós jog egyéb elemei bontják ki részletesebben. Az első ezek közül az Európai Unió Bíróságának alapokmánya.⁹ Az alapokmány kimondja, hogy a Bíróság elnöke határozhat a következő kérelmekről:

- a végrehajtásnak az EUMSZ 278. cikkében, illetve az EAK-Szerződés 157. cikkében előírtak szerinti felfüggesztésére irányuló kérelmekről;
- az ideiglenes intézkedéseknek az EUMSZ 279. cikke szerinti elrendelésére irányuló kérelmekről;
- a végrehajtásnak az EUMSZ 299. cikkének negyedik bekezdése, illetve az EAK-Szerződés 164. cikkének harmadik bekezdése szerinti felfüggesztésére irányuló kérelmekről.

Ezeket az elnöki hatásköröket az eljárási szabályzatban megállapított feltételek szerint a Bíróság elnökhelyettese is gyakorolhatja. Az elnököt és az elnökhelyettest mindkettejük akadályoztatása esetén egy másik bíró helyettesítheti. Az alapokmány kimondja azt is, hogy az elnök vagy az őt helyettesítő bíró ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzése ideiglenes, és semmiben nem befolyásolja előre a Bíróságnak az ügy érdemére vonatkozó határozatát.¹⁰

A Törvényszéket illetően az alapokmány rögzíti, hogy Törvényszéknek valamely rendeletet semmissé nyilvánító határozata csak a fellebbezésre nyitva álló határidő lejártát követően vagy a fellebbezés elutasítását követően lép hatályba, ami azonban nem érinti a feleknek azt a jogát, hogy az EUMSZ 278. és 279. cikke, vagy az EAK-Szerződés 157. cikke alapján a semmissé nyilvánított rendelet hatályának felfüggesztése vagy bármilyen egyéb ideiglenes intézkedés elrendelése érdekében a Bírósághoz forduljon.¹¹

2.3. Eljárási szabályzatok. A szabályozás következő szintje a Bíróság és a Törvényszék eljárási szabályzatai.¹² Ami a Bíróságot illeti, a végrehajtás felfüggesztése vagy ideiglenes intézkedés iránti kérelem tartalmi és formai követelményeit illetően az eljárási szabályzat két esetet különböztet meg:

- Valamely uniós intézmény által hozott jogi aktus végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelem¹³ csak akkor fogadható el, ha a kérelmező ezt a jogi aktust a Bíróság előtt megtámadta.
- Bármilyen más, az EUMSZ 279. cikkben említett ideiglenes intézkedés iránti kérelem csak akkor fogadható el, ha azt a Bíróság előtti ügyben részt vevő fél terjesztette elő, és ha az az ügyvel kapcsolatos.

Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben meg kell jelölni a jogvita tárgyát, a sürgősségre okot adó körülményeket, valamint azokat a ténybeli és jogi alapokat, amelyek első látásra valószínűsítik a kért ideiglenes intézkedés szükségességét. Az

⁹ Lásd az az Európai Unió Bíróságának alapokmányáról szóló 3. jegyzőkönyvet

¹⁰ Lásd az alapokmány 39. cikkét.

¹¹ Lásd az alapokmány 60. cikkét.

¹² A Bíróság 2013. június 18-án (HL L 173., 2013.6.26., 65. o.), 2016. július 19-én (HL L 217., 2016.8.12., 69. o.), 2019. április 9-én (HL L 111., 2019.4.25., 73. o.) és 2019. november 26-án (HL L 316., 2019.12.6., 103. o.) módosított, 2012. szeptember 25-i eljárási szabályzata (HL L 265., 2012.9.29.).

¹³ Az EUMSZ 278. cikk és az EAKSZ 157. cikk alapján

ilyen kérelmet mindig külön beadványban kell benyújtani, amelyet kézbesítenek a másik fél részére, aki számára az elnök rövid határidőt állapít meg írásbeli vagy szóbeli észrevételek előterjesztésére. A bíróság elnöke dönthet arról is, hogy szükséges-e bizonyításfelvételt elrendelni. Az elnök a másik fél észrevételeinek előterjesztését megelőzően is helyt adhat a kérelemnek. Ezt a határozatot később – akár hivatalból is – módosíthatja vagy visszavonhatja.¹⁴

A kérelem tárgyában való határozathozatalról az eljárási szabályzat akként rendelkezik, hogy az elnök a kérelemről maga határoz, vagy késedelem nélkül a Bíróság elé utalja azt. Az elnököt akadályoztatása esetén az elnökhelyettes vagy egy másik bíró helyettesíti. Ha a kérelmet a Bíróság elé utalták, akkor szükséges a főtanácsnok részvétele is, döntést csak az ő meghallgatását követően lehet hozni.¹⁵

A kérelemről indokolt végzéssel kell határozni, amely ellen fellebbezésnek helye nincs. A végzés meghatározhatja azt a napot, amelytől kezdve az ideiglenes intézkedés hatályát veszti. Ennek hiányában az intézkedés az eljárást befejező ítélet kihirdetésével veszti hatályát. A végzés végrehajtása függővé tehető attól, hogy a kérelmező nyújt-e a körülmények figyelembevételével meghatározott összegű és fajtájú biztosítékot.

A szabályzat értelmében a körülmények megváltozása esetén a végzés a fél kérelmére az eljárás során bármikor módosítható vagy visszavonható, továbbá az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasítása nem akadályozza meg az azt előterjesztő felet abban, hogy új tények alapján újabb kérelmet terjesszen elő.¹⁶

A Törvényszék eljárási szabályzata hasonló módon kezeli az ideiglenes intézkedések iránti kérelmeket.¹⁷ Melyek a fontosabb különbségek és eltérő rendelkezések a Bíróságon alkalmazottakhoz képest? Az uniós intézmények és azok személyi állománya közötti, munkaügyi és a szociális biztonsági rendszerre vonatkozó jogvitákban az ilyen kérelmeket a tisztviselők személyzeti szabályzata szerinti panasz¹⁸ benyújtásával kezdődően, az említett szabályzat szerinti feltételek¹⁹ mellett lehet benyújtani. A kérelemben itt is meg kell jelölni a jogvita tárgyát, a sürgősségre okot adó körülményeket, valamint azokat a ténybeli és jogi alapokat, amelyek első látásra valószínűsítik a kért ideiglenes intézkedés szükségességét, valamint tartalmazniuk kell a rendelkezésre álló valamennyi olyan bizonyítékot és felajánlott bizonyítékot, amelyek az ideiglenes intézkedések

¹⁴ Lásd az eljárási szabályzat 160. cikkét.

¹⁵ Lásd az eljárási szabályzat 161. cikkét.

¹⁶ Lásd az eljárási szabályzat 163. és 164. cikkét.

¹⁷ A Törvényszék eljárási szabályzata 2015. március 4. (HL 2015. L 105., 1. o.)

¹⁸ A személyzeti szabályzat 90. cikke szerint a hatálya alá tartozó bármely személy panaszt nyújthat be a kinevezésre jogosult hatósághoz az őt hátrányosan érintő intézkedés ellen; ez arra az esetre is vonatkozik, amikor az említett hatóság határozatot hozott, és arra az esetre is, amikor az elmulasztotta a személyzeti szabályzatban előírt intézkedés elfogadását. A panaszt három hónapos határidőn belül kell benyújtani.

¹⁹ A hivatkozott cikk szerint az érintett személy közvetlenül azután, hogy a 90. cikk (2) bekezdésének értelmében benyújtotta panaszát a kinevezésre jogosult hatósághoz, keresetet nyújthat be a Bírósághoz, amennyiben ahhoz mellékeli a megtámadott igazgatási aktus végrehajtásának felfüggesztésére vagy ideiglenes intézkedések elfogadására irányuló kérelmet.

elrendelésének igazolására szolgálnak.²⁰ A Bíróság eljárási szabályzatához képest különbség még, hogy a Törvényszék az ideiglenes intézkedés iránti eljárást befejező végzésben a költségekről nem határoz, azokról csak az ügy érdemében hozott határozatban rendelkezik. Ha azonban az ügy körülményeire tekintettel indokoltnak tűnik, a Törvényszék az ideiglenes intézkedés iránti eljárással összefüggésben felmerülő költségekről végzésben határoz.

2.4. Az ítélezési gyakorlat. A Bíróság ítélezési gyakorlata szerint az ideiglenes intézkedésről határozó bíró csak akkor rendelhet el ideiglenes intézkedéseket, ha azok szükségességét a ténybeli és jogi alapok első látásra valószínűsítik (*fumus boni iuris*), és azok olyan értelemben sürgősek, hogy azokat a kérelmező érdekeiben bekövetkező súlyos és helyrehozhatatlan kár megakadályozásához kell elrendelni annak érdekében, hogy hatásukat már az alapkeresetről való döntés előtt kifejtsék. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró adott esetben a fennálló érdekeket is mérlegeli.²¹ Az ily módon támasztott feltételek konjunktívák, vagyis ha e feltételek közül bármelyik nem teljesül, az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet el kell utasítani. Az ideiglenes intézkedésről való döntés során tehát a következőket kell vizsgálni:

- A *fumus boni iuris*-t, amely akkor teljesül, ha az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban olyan jelentős jogi vagy ténybeli vita áll fenn, amelynek megoldása elsőre nem nyilvánvaló, úgyhogy első látásra az alapkereset nem nélkülöz komoly alapot.²²
- A sürgősséget, amelyet annak alapján kell megítélni, hogy az ideiglenes döntés meghozatala szükséges-e azért, hogy elkerülhető legyen, hogy az ideiglenes intézkedést kérő félnek súlyos és helyrehozhatatlan kára keletkezzen. A Bíróság szerint e tekintetben nem követelmény, hogy a kár teljes bizonyossággal be is következzen, hanem elegendő a valószínűség megfelelő mértéke, a felperes mindazonáltal köteles bizonyítani azokat a tényeket, amelyek alapján e kár bekövetkezésével lehet számolni.²³
- Végül mindig meg kell határozni, hogy az érdekek mérlegelése a kért ideiglenes intézkedések elrendelése, vagy a kérelem elutasítása mellett szól-e.

3. Ideiglenes intézkedések kötelezettségszegési eljárásokban

3.1. Az első eset: egy lengyel erdő ügye. A Bizottság még 2017-ben kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset terjesztett elő, amelyben annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy Lengyelország nem teljesítette az

²⁰ Lásd az eljárási szabályzat 156. cikkét.

²¹ Lásd ehhez pl.: a Bíróság elnökének 2008. április 24-i Bizottság kontra Málta végzése, C-76/08 R, nem tették közzé, EU:C:2008:252, 21. pont; a Bíróság elnökének 2009. december 10-i Bizottság kontra Olaszország végzése, C-573/08 R, nem tették közzé, EU:C:2009:775, 11. pont

²² Lásd ehhez: a Bíróság elnökhelyettesének 2014. december 3-i Görögország kontra Bizottság végzése, C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418, 20. pont

²³ Lásd ehhez: a Bíróság elnökének 2009. december 10-i Bizottság kontra Olaszország végzése, C-573/08 R, nem tették közzé, EU:C:2009:775, 18. pont

élőhelyvédelmi irányelvből és a madárvédelmi irányelvből eredő egyes kötelezettségeit. A Bizottság szerint ugyanis a tagállam anélkül hagyta jóvá a białowieżai erdőkerületre vonatkozó erdőgazdálkodási terv módosítását, és hajtotta végre az e módosításban szereplő erdőgazdálkodási műveleteket, hogy megbizonyosodott volna arról, hogy ez nem befolyásolja hátrányosan az adott Natura 2000 terület épségét.

A Bizottság a Puszczza Białowieśka Natura 2000 terület élőhelyeinek, illetve e terület épségének súlyos és helyrehozhatatlan károsodásának veszélye miatt még az előtt ideiglenes intézkedések elrendelését kérte, hogy az alperes benyújtotta volna az észrevételeit. A 2017. július 27-i végzésével²⁴ a Bíróság elnökhelyettese az ideiglenes intézkedés iránti jelen eljárást befejező végzés meghozataláig ideiglenesen helyt adott e kérelemnek.²⁵ A Bíróság ezt követően nagytanácsban tárgyalta a kérelmet és hozta meg a végzését.²⁶

3.1.1. A fumus boni iurisről. A Bizottság azzal érvelt, hogy a szóban forgó területen bizonyos aktív erdőgazdálkodási műveletek²⁷ több szempontból is ellentétesek a kapcsolódó uniós irányelvekkel. A tagállam ezzel szemben arra hivatkozott, hogy a Bizottság nem bizonyította jogilag megkövetelt módon, hogy a jogalapjai első látásra megalapozottak. A lengyel álláspont szerint a jogalapok valójában feltételezéseken és olyan megfontolásokon alapulnak, amelyek nem veszik figyelembe a Bizottság által képviselttel ellentétes állásponton lévő számos tudományos véleményt. A Bíróság azonban megállapította, hogy az elővigyázatosság elvére is figyelemmel, amely elv a magas szintű védelmet célzó európai uniós környezetpolitika egyik alapja, és amelynek fényében az uniós környezetvédelmi jogszabályokat értelmezni kell, az alapkereset első látásra nem tekinthető komoly alapot nélkülözőnek.

3.1.2. A sürgősségről. A Bizottság azt állította, hogy a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveletek helyrehozhatatlan és súlyos környezeti károkat okozhatnak. A fakivágásokból, valamint az öreg fák és a száradékok, köztük a még lábon álló, elhaló fák eltávolításából fakadó kár helyrehozhatatlan lenne, mivel e műveletek végrehajtását követően nem lenne helyreállítható az érintett területek eredeti állapota. Ugyanezen műveletek eredményeként tehát egy természetes erdő visszafordíthatatlanul gazdasági célú erdővé alakulna át, ami ritka fajok élőhelyeinek eltűnéséhez vezethet.

A tagállam ugyanakkor arra hivatkozott, hogy az érintett területen több mint száz éve folytatják a szóban forgó tevékenységet, és semmi nem indokolja azok azonnali abbahagyását. Ráadásul semmi sem támasztja alá a Bizottság azon elméletét, amely szerint az említett műveletek súlyos és helyrehozhatatlan károkat okoznának. Lengyelország szerint éppen E műveletek abbahagyása okozna ilyen

²⁴ C-441/17 R, nem tették közzé, EU:C:2017:622

²⁵ Ezt a lehetőséget az eljárási szabályzat 160. cikk biztosítja.

²⁶ A Bíróság 2017. november 20-i végzése a C-441/17. R. sz. ügyben (nagytanács), Európai Bizottság kontra Lengyelország

²⁷ Pl.: a betűzőszű által megtámadott fák kivágása, a holt vagy elhaló fák, valamint a lábon álló holt fák és a több mint százéves faállomány eltávolítása

károkat.

A Bíróság az ideiglenes intézkedések sürgőssége mellett foglalt állást, tekintettel arra, hogy első látásra nem álltak rendelkezésre olyan tudományos információk, amelyek alapján minden észszerű kétségen felül ki lehetett zárni, hogy a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveletek káros és helyrehozhatatlan hatásokat gyakorolnak a vitatott területnek a Bizottság keresetében említett védett élőhelyeire.

3.1.3. Az érdekek mérlegeléséről. A Bizottság szerint a Natura 2000 terület természetes élőhelyei, valamint a természetes erdőiben élő fajok kedvező védettségi állapotának fenntartásához fűződő közérdek elsőbbséget élvez a Lengyelországnak a betűzőszú elleni küzdelemhez fűződő érdekével szemben. Lengyelország azzal érvelt, hogy a lengyel jog alapján – amely kártalanítási kötelezettséget ír elő abban az esetben, ha valamely erdőt megfosztanak erdőterület jellegétől – a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveletek abbahagyásából fakadó környezeti kár megközelítőleg 757.000.000 euró lenne.

A Bíróság úgy vélte, hogy a tagállam nem fejtette ki, hogy mennyiben okozna súlyos és helyrehozhatatlan kárt az említett műveleteknek az ügy érdemében történő ítélethozatalig²⁸ történő abbahagyása ezen az élőhelyen; és különösen azt sem, hogy e műveletek mennyiben gátolnák a környező lakosságot az érintett erdő gazdasági célú hasznosításában. Az ítélet kimondta, hogy az ilyen érdekek nem tűnnek magasabb rendűnek a szóban forgó élőhelyek és fajok védelméhez fűződő érdeknél. A Bíróság szerint ezért mivel nem állnak rendelkezésre részletes információk a betűzőszú által rövid távon esetlegesen okozott káros hatásokat illetően, sürgetőbb a károk bekövetkezésének elkerülése, mint az említett műveleteknek a védett természeti területen való folytatása. A Bíróság a fenti indokok alapján helyt adott az ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek.

3.1.4. A kényszerítő bírság kiszabására irányuló kiegészítő bizottsági kérelem. A 2017. szeptember 13-i kiegészítő kérelmében a Bizottság azt állította, hogy azok a tevékenységek, amelyek abbahagyását a Bíróság elnökhelyettesének 2017. július 27-i végzése²⁹ ideiglenesen elrendelte, azután is folytatódtak, hogy e végzést kézbesítették az említett tagállamnak, amely ezzel megsértette az elrendelt ideiglenes intézkedéseket.³⁰ Ezen adatok és az EUMSZ 279. cikk alapján a Bizottság azt kérte, hogy a Lengyelországot kötelezzék kényszerítő bírság fizetésére abban az esetben, ha nem tartaná tiszteletben a jelen végzésben előírt kötelezettségeket. A Bizottság nem jelölte meg a kért kényszerítő bírság pontos összegét, hanem azt javasolta, hogy azt annak figyelembevételével határozzák meg, hogy milyen mértékben csökken a védett élőhelyek fával borított területe.

²⁸ Vagyis valószínűleg a végzés kihirdetésétől számított mindössze néhány hónapig.

²⁹ C-441/17 R, nem tették közzé, EU:C:2017:622

³⁰ Állításának alátámasztása érdekében a Bizottság különösen a Közös Kutatóközpont (JRC) 2017. szeptember 6-i jelentésére hivatkozott, amelynek készítése során egyrészt a Białowieża természeti terület műholdfelvételeit, másrészt a Bizottság szolgálatai által készített, a lengyel civil társadalom tagjaitól származó fényképeket vettek figyelembe

A tagállam szerint a kiegészítő kérelem nyilvánvalóan elfogadhatatlan, mivel az EUMSZ 279. cikk az EUMSZ 260. cikkel ellentétben nem hatalmazza fel kifejezetten a Bíróságot arra, hogy a tagállamokkal szemben kényszerítő bírságot szabjon ki, és e hatáskör nem alapulhat az előbbi rendelkezés pusztán teleologikus értelmezésén. A lengyel álláspont továbbá az volt, hogy a kérelem teljesítése sértené a tagállam védelemhez való jogát, mivel nem volt lehetősége sem az arra vonatkozó álláspontjának kifejtésére, hogy a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveletek tiszteletben tartják-e a Bíróság elnökhelyettesének fent hivatkozott végzésében elismert közbiztonsági kivételt, sem pedig a kiszabni kért kényszerítő bírság összegét illetően.

A Bíróságnak ebben az ügyben első alkalommal kellett döntenie arról, hogy az uniós jog lehetővé teszi-e kényszerítő bírság kiszabását ideiglenes intézkedés vonatkozásában. Az érvelés kiindulópontja az EUMSZ 279. cikke, amely szerint Bíróság az elé terjesztett ügyekben bármely szükséges ideiglenes intézkedést elrendelhet. Az EUMSZ 279. cikk éppen ezért széles mérlegelési mozgásteret enged a Bíróság számára, amely mozgáster gyakorlásának keretében a Bíróság jogosult különösen arra, hogy adott esetben hivatalból is meghozzon minden olyan kiegészítő intézkedést, amely az általa elrendelt ideiglenes intézkedések hatékonyságának biztosítását szolgálja.³¹ A Bíróság ezt úgy értelmezte, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bírónak rendelkeznie kell azzal a lehetőséggel, hogy a felek egyikével szemben az EUMSZ 279. cikk alapján előírt kötelezettség hatékonyságát oly módon biztosítsa, hogy intézkedést fogad el az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában hozott végzés említett fél általi teljesítése érdekében. Ilyen intézkedés lehet többek között a kényszerítő bírság kiszabása abban az esetben, ha az említett kötelezettséget az érintett fél nem teljesíti.

A lengyel álláspont szerint azonban a Bíróság kizárólag az EUMSZ 260. cikk alapján szabhat ki szankciókat a tagállamokkal szemben. Emiatt ha a hivatkozott végzés nem teljesítése esetén a Bizottságnak először kötelezettségzegés megállapítása iránti keresetet kellene indítania az EUMSZ 258. cikk alapján, és csak akkor terjeszthetne elő az EUMSZ 260. cikken alapuló keresetet, ha a Bíróság az előbbi keresetnek helyt ad, és a Lengyelország nem hajtja végre a Bíróság határozatát.

A Bíróság ezzel szemben úgy vélte, hogy egyrészt a kényszerítő bírság a jelen ügy körülményei között nem tekinthető szankciónak, másrészt a lengyel értelmezés elfogadása jelentősen csökkentené az ezen eljárás által elérni kívánt cél megvalósulásának valószínűségét abban az esetben, ha az érintett tagállam nem teljesíti a vele szemben elrendelt ideiglenes intézkedéseket. Az ítélet ennél fogva kimondja, hogy a kényszerítő bírság ilyen esetben történő alkalmazása az uniós jog hatékony alkalmazásának biztosítására irányul, ami az EUSZ 2. cikkben elismert, az Unió alapját képező jogállamiság értékének szerves részét képezi.³² Ebből pedig az következik a Bíróság szerint, hogy az ideiglenes intézkedésről határozó bíró hatáskörrel rendelkezik többek között arra, hogy az EUMSZ 279. cikk alapján kényszerítő bírság kiszabását írja elő a tagállammal szemben abban az

³¹ Lásd az ítélet 99. pontját.

³² Lásd az ítélet 102. pontját.

esetben, ha az nem teljesíti az elrendelt ideiglenes intézkedéseket. Ezt indokolja az a következtetés is, amely szerint mivel hasonló esetben a kényszerítő bírság kiszabásának lehetősége visszatarthatja az érintett tagállamot az elrendelt ideiglenes intézkedések megsértésétől, e lehetőség fokozza ezen intézkedések hatékonyságát, és egyúttal a végleges határozat teljes érvényesülését is biztosítja, ezért teljes mértékben beilleszthető az EUMSZ 279. cikk céljának keretébe.

A védekezéshez való tagállami jog állítólagos megsértésére alapozott érvet illetően a Bíróság rögzítette, hogy ez az eljárás, amelyben kizárólag a szóban forgó ideiglenes intézkedések tiszteletben tartásának biztosítása érdekében kényszerítő bírság kiszabását írják elő, egyáltalán nem dönt előre a jövőbeli érdemi határozat tekintetében. Következésképpen az a járulékos intézkedés, amely az elrendelt ideiglenes intézkedések érintett tagállam általi megsértésének esetére kényszerítő bírság kiszabását írja elő, az EUMSZ 279. cikk hatálya alá tartozik.³³

A Bíróság elfogadta a Bizottság által benyújtott bizonyítékokat, amelyek az ideiglenes intézkedés megsértését igazolták és helyt adott kényszerítő bírság kiszabására irányuló bizottsági kiegészítő kérelemnek a következő módon. Az ítélet arra kötelezte Lengyelországot, hogy a végzés kézbesítését követő 15 napon belül küldje meg a Bizottságnak az e végzés maradéktalan végrehajtása céljából a tagállam által elfogadott intézkedéseket és indokolással ellátva jelölje meg azokat a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveleteket, amelyek folytatását a közbiztonság garantálása érdekében szükségesnek tart. Ezt követően, amennyiben a Bizottság megállapítaná, hogy a Lengyelország nem hajtotta végre maradéktalanul a jelen végzést, kérheti az eljárás folytatását. Utóbbi esetben a Bizottságnak kellene bizonyítania adott esetben azt, hogy a Lengyelország nem hagyta abba a szóban forgó aktív erdőgazdálkodási műveleteket, míg e bizonyítás sikeressége esetén e tagállam köteles bizonyítani azt, hogy e műveletek esetleges folytatására a közbiztonság garantálása érdekében van szükség. A Bíróság külön végzéssel határozhatna a jelen végzés esetleges megsértéséről.

Végül a Bíróság úgy rendelkezett, hogy a jogsértés megállapítása esetén Lengyelország fizessen a Bizottság számára napi legalább 100.000 euró összegű kényszerítő bírságot, a jelen végzés Lengyelországnak való kézbesítése napjától mindaddig, amíg e tagállam végre nem hajtja e végzést, vagy amíg ki nem hirdetik a C-441/17. sz. ügyet befejező ítéletet. Erre tekintettel a Bíróság nem határozott a Bizottság kiegészítő kérelméről.

3.1.5. A Bíróság döntése. A fenti indokok alapján a Bíróság végzésében helyt adott a Bizottság ideiglenes intézkedés iránti kérelmének a jelen ügyet befejező ítélet kihirdetéséig, kivételes jelleggel engedélyezve Lengyelország számára, hogy folytasson bizonyos erdőgazdálkodási műveleteket akkor, ha azok feltétlenül szükségesek a személyek közbiztonságának közvetlen és azonnali biztosítása érdekében, és azzal arányosak, feltéve hogy objektív indokok alapján nincs mód más, enyhébb intézkedések alkalmazására.

Az alapeljárásban végül 2018 tavaszán hirdetett ítéletet a Bíróság, amelyben megállapította, hogy a Bizottság keresetének valamennyi pontja megalapozott volt,

---

³³ Lásd az ítélet 108. pontját.

azaz Lengyelország nem teljesítette az élőhelyvédelmi irányelvből és a madárvédelmi irányelvből eredő egyes kötelezettségeit. A kényszerítő bíróság tényleges alkalmazására azonban végül nem került sor, mert a tagállam eleget tett az ideiglenes intézkedéseket elrendelő végzésnek. Ebben nyilvánvalóan a kényszerítő bíróság lehetőségének a felmerülése a komoly szerepet játszott.

3.2. A turówi lignitbánya ügye

3.2.1. Az ügy előzményei és az ideiglenes intézkedést elrendelő végzés. A turówi külszíni lignitbánya lengyel területen – Csehország és Németország határainak közelében – helyezkedik el. 1994-ben az illetékes lengyel hatóságok 2020-ig koncessziót adtak üzemeltető részére e bánya bányászati kitermelésére. 2019-ben az üzemeltető e koncesszió hat évre történő meghosszabbítása iránti kérelmet nyújtott be, amely kérelemnek a lengyel hatóságok helyt adtak. Csehország, mivel úgy ítélte meg, hogy ezen engedély megadásakor Lengyelország több szempontból is megsértette az uniós jogot³⁴, 2020. szeptember 30-án az EUMSZ 259. cikk alapján előbb a Bizottsághoz fordult, majd 2021. február 26-án keresetet nyújtott be a Bíróságon. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmében Csehország azt kérte, hogy a Bíróság kötelezze Lengyelországot arra, hogy haladéktalanul hagyja abba a turówi bányában a kitermelési tevékenységeket. A Bíróság 2021 májusában hozott végzést erről a kérelemről.³⁵

3.2.2. A fumus boni iurisről. Csehország többek között az érdemi keresetében felhozott első jogalap első kifogásának megfelelő jogalpra hivatkozott, amely azon alapult, hogy Lengyelország a környezetre vonatkozó információkról szóló törvény elfogadásával – amely szerint a lignitkitermelésre vonatkozó koncesszió érvényessége egyetlen alkalommal, hat évvel, bármiféle környezeti hatásvizsgálat nélkül meghosszabbítható – megsértette a KHV-irányelvet. Csehország szerint az uniós jog értelmében a 25 hektárnál nagyobb felületű külszíni bányászati kitermelésre vonatkozó projektek esetében (módosítást vagy bővítést is beleértve) környezeti hatásvizsgálatot kell végezni. Lengyelország érdemben nem is vitatta Csehország arra vonatkozó érveit, hogy a jelen ügyben fumus boni iuris áll fenn. A Bíróság így megállapította, hogy ideiglenes intézkedések iránti kérelem alapjául szolgáló Csehország által felhozott érvek első látásra nem tűnnek teljesen megalapozatatlannak.

3.2.3. A sürgősségről. Csehország azt állította, hogy a turówi bányában a kitermelési tevékenység folytatása a Bíróság ügy érdemében hozott ítéletéig azzal a hatással járna, hogy jelentősen csökkentené a cseh területen a felszín alatti vizek szintjét a Lengyelországgal fennálló határ közelében, amelynek következményeként veszélybe kerülne körülbelül 10.000 ember ivóvízellátása a cseh területen, és az a talaj süllyedésével épületekben okozott kárral is járna. Így a Csehország által

³⁴ Különös tekintettel az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre (HL 2012. L 26., 1. o.; a továbbiakban: KHV-irányelv)

³⁵ A Bíróság elnökhelyettesének 2021. május 21-i végzése a C-121/21. R. sz. ügyben, Csehország kontra Lengyelország

hivatkozott érdekek a környezet, az emberi egészség, valamint a tulajdon védelmén alapuló megfontolásokhoz kapcsolódtak. A Bíróság megállapította egyebek mellett, hogy a felszín alatti vizek szintjének csökkenéséhez, valamint az e víztestektől függő lakosság ivóvízellátásának veszélyéhez kapcsolódó kár a környezet és az emberi egészség tekintetében súlyos és helyrehozhatatlan kárnak minősülhet. A jelen ügyben így teljesült a sürgősségre vonatkozó feltétel is.

3.2.4. Az érdekek egymással szembeni mérlegeléséről. Csehország szerint a turóvi bánya kitermelési tevékenységének folytatásából eredő, a környezetet és az emberi egészséget érő súlyos és helyrehozhatatlan kár megakadályozásához fűződő érdek elsőbbséget élvez Lengyelországnak az e tevékenység fenntartására vonatkozó társadalmi-gazdasági és energetikai érdekeivel szemben.

Lengyelország azzal érvelt, hogy a turóvi bányában a lignitkitermelési tevékenység ügydöntő ítélet kihirdetéséig történő abbahagyása súlyos környezeti, gazdasági és társadalmi következményekkel járna. Egyébiránt arra hivatkozott, hogy a Csehország által kért ideiglenes intézkedések elrendelése azzal a hatással járna, hogy Lengyelország energiabiztonsága veszélybe kerülne.

A Bíróság az érdekek mérlegelése során az alábbiakat állapította meg:

- A kért ideiglenes intézkedések elrendelése nem a turóvi bánya végleges bezárását vagy a biztonsági munkák felfüggesztését vonná maga után, hanem kizárólag az e bányában végzett lignitkitermelési tevékenység ügydöntő ítélet kihirdetéséig történő ideiglenes abbahagyását.
- A tagállam nem támasztotta alá azon állítását, amely szerint a kért ideiglenes intézkedések elrendelése a turóvi villamos erőmű visszafordíthatatlan leállításához vezetne annak technológiai konfigurációja miatt.
- A Lengyelország által hivatkozott azon társadalmi-gazdasági kár, amely a turóvi bánya és villamos erőmű munkavállalói álláshelyeinek megszűnéséhez, valamint az alvállalkozások alkalmazottai álláshelyeinek megszűnéséhez kapcsolódik, lényegében vagyoni jellegű kárnak minősül, amely csak kivételes körülmények között tekinthető helyrehozhatatlannak, mivel a vagyoni ellentételezés, főszabály szerint, alkalmas arra, hogy a károsult személy számára az e kár bekövetkezése előtti helyzetet helyreállítsa.³⁶

A Bíróság ennél fogva megállapította, hogy a fenti körülmények között a fennálló érdekek egymással szembeni mérlegelése alapján a mérleg nyelve a Csehország által kért ideiglenes intézkedések elrendelésének irányába billen, ezért helyt adott a Csehország ideiglenes intézkedések iránti kérelmének.

3.2.5. A kényszerítő bírságot kiszabó végzés. Lengyelország ezt követően nem tett eleget a Bíróság végzésének, ezért ideiglenes intézkedések iránti újabb kérelmével Csehország azt kérte, hogy a Bíróság kötelezze Lengyelországot arra, hogy fizessen az EU költségvetése számára napi 5 millió euró összegű kényszerítő bírságot a Bíróság elnökhelyettesének végzéséből eredő kötelezettségeinek

³⁶ A Bíróság elnökének 2008. február 28-i végzése a C-479/07 R. sz. ügyben, Franciaország kontra Tanács végzése, nem tették közzé, EU:C:2008:137, 24. pont

elmulasztása miatt. Ebben az újabb eljárásban 2021 szeptemberében született meg a Bíróság döntése.³⁷

Lengyelország arra hivatkozott, hogy a Csehország által benyújtott, kényszerítő bírság iránti kérelem elfogadhatatlan, mivel az ideiglenes intézkedés iránti eljárás keretében kizárólag a Bizottság – mint a Szerződések őre – nyújthat be valamely tagállammal szembeni kényszerítő bírság kiszabása iránti kérelmet. A Bíróság a korábbi lengyel ügyben hozott végzés indokaira is utalva azonban megállapította, hogy valamely tagállam hivatkozhat az EUMSZ 279. cikkre annak érdekében, hogy olyan ideiglenes intézkedések elrendelését kérje, mint a kényszerítő bírság kiszabása egy olyan féllel szemben, aki az e rendelkezés alapján vele szemben előírt kötelezettséget nem teljesíti.³⁸

Lengyelország, bár nem vitatta azt a tényt, hogy nem tett eleget az ideiglenes intézkedésben foglaltaknak, azzal is érvelt, hogy a kényszerítő bírság Csehország által javasolt összege, azaz napi 5 millió euró, a jelen ügy körülményeihez képest nyilvánvalóan aránytalan, és nem áll összhangban a Bíróság e területre vonatkozó ítélezési gyakorlatával. Ezenkívül Lengyelország azt állította, hogy Csehország ilyen összegre tett javaslata joggal való visszaélésnek minősül.

A Bíróság szerint a Csehország által előterjesztett javaslatok nem köthetik az ideiglenes intézkedésről határozó bírót, mivel ez utóbbi továbbra is szabadon határozhatja meg a kiszabandó kényszerítő bírságot olyan összegben és formában, amelyet megfelelőnek vél ahhoz, hogy arra ösztönözze Lengyelországot kötelezettségei teljesítésére. A Bíróság ítélezési gyakorlata alapján a kiszabott kényszerítő bírságot úgy kell meghatározni, hogy az egyrészt megfeleljen a körülményeknek, másrészt pedig arányos legyen a megállapított kötelezettségsszeggel, valamint az érintett állam fizetőképességével.³⁹

A Bíróság elnökhelyettese végül úgy döntött, hogy a jelen ügy körülményeire tekintettel, és figyelembe véve különösen azt, hogy a 2021. május 21-i végzés olyan ideiglenes intézkedésekre vonatkozik, amelyek teljesítése a környezetben és az emberi egészségben okozott súlyos és helyrehozhatatlan kár elkerüléséhez szükséges, a Lengyelországot kötelezni kell arra, hogy fizessen a Bizottságnak napi 500.000 euró összegű kényszerítő bírságot a jelen végzés Lengyelországgal való közlésének napjától a 2021. május 21-i végzésben foglaltak teljesítésének napjáig. Ez volt tehát az első alkalom, amikor a Bíróság pénzügyi szankcióról döntött egy ideiglenes intézkedés végre nem hajtása miatt.

4. Következtetések

A két vizsgált jogeseten kívül 2021 végéig három másik ügyben született ideiglenes intézkedés. Mindhárom ügy Lengyelországgal kapcsolatos és valamilyen módon az

---

³⁷ A Bíróság elnökhelyettesének 2021. szeptember 20-i végzése a C-121/21. R. sz. ügyben, Csehország kontra Lengyelország

³⁸ Lásd a végzés 37. pontját.

³⁹ 2020. november 12-i Bizottság kontra Belgium [Külföldi ingatlanokból származó jövedelmek] ítélet, C-842/19, nem tették közzé, EU:C:2020:915, 63. és 64. pont

igazságszolgáltatási rendszerrel, bírói függetlenséggel van összefüggésben. Az első ilyen ügyben még 2018-ban született végzés⁴⁰, a másodikban 2020-ban.⁴¹ A legnagyobb horderejű eljárásban pedig 2021-ben került sor ideiglenes intézkedések⁴² elrendelésére, majd néhány hónappal később rekordösszegű, napi egy millió eurós kényszerítő bírság kiszabására is.⁴³ Miért pont most, miért ezekben az ügyekben és adott tagállammal szemben került sor ezekre az új típusú ideglenes intézkedésekre?

Ismeretes, hogy a kötelezettségszegési eljárások egyik leggyengébb pontja azok időigényessége és általános értelemben vett lassúsága. Az állítólagos kötelezettségszegésnek a Bizottság általi tudomásra jutásától számítva általában hosszú hónapok, akár évek is eltelnek a bírósági kereset benyújtásáig. Majd ezt követően az igazságügyi statisztikák szerint átlagosan 20 hónapot kell várni a Bíróság ítéletére.⁴⁴ A kötelezettségszegést megállapító ítélet végre nem hajtása esetén alkalmazható, az EUMSZ 260. cikke által szabályozott mechanizmusok pedig újabb éveket vesznek igénybe. Kijelenthető tehát, hogy ezek az eljárások önmagukban alkalmatlanok arra, hogy gyorsan reagáljanak a tagállamok uniós jogot sértő magatartására. Ezt a problémát eljárásjogi eszközökkel két módon lehet kezelni. Egyrészt a Bíróság eljárási szabályzata által lehetővé tett gyorsított eljárás alkalmazásával, amelynek segítségével lényegesen meggyorsítható a folyamat.⁴⁵ Ennek hátránya, hogy alkalmazására – részben a Bíróság leterheltsége, részben a gyorsított eljárás logikájából fakadóan – csak nagyon kivételesen, évente mindössze néhány ügyben kerülhet sor. A másik eljárási lehetőség az ideiglenes intézkedés alkalmazása, ahol már nincsenek ilyen korlátok.

Álláspontom szerint a fenti felismerés vezethette a Bíróságot arra, hogy 2017-től eddig öt kötelezettségszegési eljárásban is elrendelt ideiglenes intézkedéseket. Arra a kérdésre, hogy miért kizárólag Lengyelországgal kapcsolatos ügyekben került ezekre sor, többféle válasz is adható. Egyrészt mondhatjuk azt, hogy ez pusztán véletlen egybeesés, mivel a felperesként fellépő Bizottság, és egy másik tagállam éppen ezekben az ügyekben tettek javaslatot alkalmazásukra, amely indítványoknak a Bíróság helyt adott. Másrészt, nyilvánvaló összefüggés van Lengyelországnak, a különböző uniós intézményekkel fennálló jogvitáival, különös tekintettel arra, hogy a turóvi bányához hasonló környezetvédelmi ügyek, különösen pedig a bírói függetlenséggel kapcsolatos eljárások lényegében precedens nélküliek.

---

⁴⁰ A Bíróság 2018. december 17-i végzése (nagytanács) a C-619/18. R. sz. ügyben, Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság

⁴¹ A Bíróság 2020. április 8-i végzése (nagytanács) a C-791/19. R. sz. ügyben, Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság

⁴² A Bíróság elnökhelyettesének 2021. július 14-i végzése a C-204/21. R. sz. ügyben, Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság

⁴³ A Bíróság elnökhelyettesének 2021. október 27-i végzése a C-204/21. R. sz. ügyben, Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság

⁴⁴ A Bíróság 2020-as éves jelentése szerint átlagosan 19,2 hónapot.

⁴⁵ Lásd pl. a Bíróság 2012. november 6-i ítéletét a C-286/12. sz. ügyben, Európai Bizottság kontra Magyarország

Milyen főbb következtetések vonhatók le a vizsgált jogesetekből? Az ideiglenes intézkedések egy új alkalmazási köre született meg az elmúlt években. Az ítélkezési gyakorlat részévé vált, hogy kötelezettségszegési eljárásokban is helye lehet ideiglenes intézkedéseknek, amely már önmagában is hatékonyabbá teheti ezeket az eljárásokat. A megsértésük esetén elrendelhető kényszerítő bírságok szintén egy teljesen új tendencia, amelyre a tagállamok szemmel láthatóan nem voltak felkészülve. Az ideiglenes intézkedések és a hozzájuk kapcsolódó kényszerítő bírságok kombinációja rendkívüli mértékben megnövelheti ezen eljárások eredményességét, valamint bizonyos esetekben visszatárhhatja a tagállamokat az uniós jog megsértésétől. A tagállamoknak mindenképpen számolniuk kell azzal, hogy a Bíróság a jövőben várhatóan még gyakrabban fogja alkalmazni az ideiglenes intézkedéseket, szükség esetén kiegészítve azokat pénzügyi szankciókkal.

Irodalomjegyzék

- Alec J. Burnside - Adam Kidane: Interim Measures: An overview of EU and national case law, Antitrust Case Laws e-Bulletin, <https://www.concurrences.com/en/>, N°86718
- Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata 3. (szerkesztette: Osztovics András), Complex Kiadó, Budapest, 2011
- C. Closa and D. Kochenov (eds.) Reinforcing Rule of Law Oversight in the European Union (Cambridge University Press, 2016)
- Elena Basheska: Good European Neighbours: The Turów Case, Interim Measures in Inter-State Cases, and the Rule of Law, <https://reconnect-europe.eu/blog/good-european-neighbours-the-turow-case-interim-measures-in-inter-state-cases-and-the-rule-of-law/>
- Guus Borchardt: The Award of Interim Measures by the European Court of Justice, *Common Market Law Review*, Volume 22, Issue 2 (1985) pp. 203 – 236
- Jens Grunert: Interlocutory Remedies in England and Germany: A comparative perspective, In: *Civil Justice Quarterly*, Vol. 15. January 1996. Sweet and Maxwell 18-43. o
- Peter Oliver: Interim Measures: Some Recent Developments, *Common Market Law Review*, Volume 29, Issue 1 (1992) pp. 7 – 27
- Václav Stehlík: Interim measures before national courts in the context of EU and Czech law, *ICLR*, 2012, Vol. 12, No. 2.
- Van Den Biggelaar, Nicolien: Interim measures in proceedings before the Court of Justice or the European Community, *EUI LLM theses*, <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/5644>
- Wopera Zsuzsa: Az ideiglenes intézkedés elmélete és gyakorlata a polgári eljárásjogban, PhD értekezés, 2001

- Wopera Zsuzsa: Az ideiglenes intézkedések a Brüsszeli Egyezmény 24. cikkére vonatkozó Európai Bírósági joggyakorlat tükrében, in: Magyar Jog 2001. 12. szám 743-752. o.
  - Wopera Zsuzsa: Európai körkép egyes államok polgári eljárásjogának ideiglenes intézkedéseiről, in: Jogtudományi Közlöny 2001. 5. szám 213-222. o.
  - Wopera Zsuzsa: Hatékony jogvédelem a magyar és az Európai Unió polgári eljárásjogában - Az ideiglenes intézkedés - Bíbor Kiadó, Miskolc, 2007.
-
-